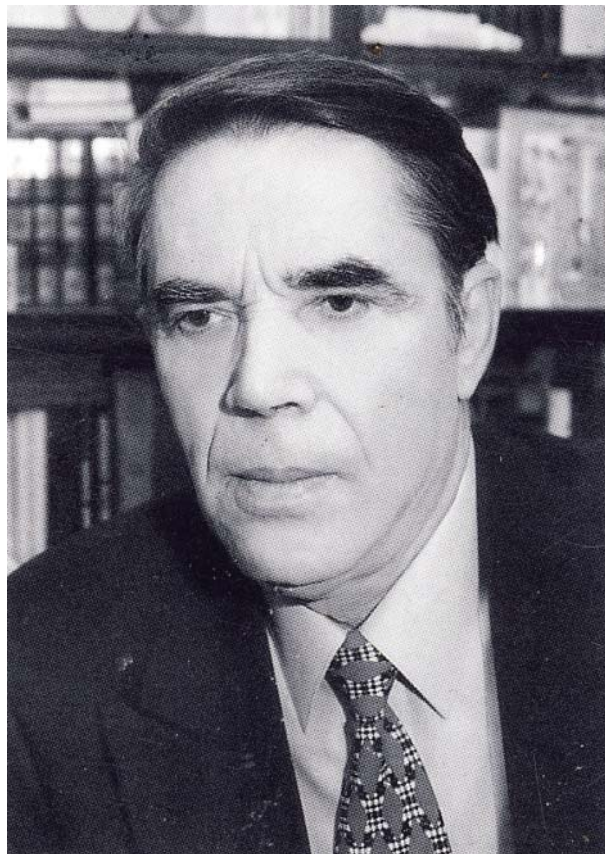


Петро Мойсейович Перебийніс народився 6 червня 1937 року в мальовничому селі Слобода Шаргородська, що на Вінниччині. У 1956-му році закінчив Шаргородський сільськогосподарський технікум. А після військової служби у 1959-му вступає до Львівського державного університету імені Івана Франка на факультет журналістики. Далі – праця в районних, обласних та республіканських виданнях. Очолював видавництво «Дніпро», редагував «Літературну Україну», журнал «Київ». Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, заслужений діяч мистецтв України. Зараз на творчій роботі. У доробку поета чимало книг, найголовнішими з яких є: «Червоний акорд» (1971), «Високі райдуги» (1973), «Передчуття дороги» (1975), «Гроно вогню» (1977), «Світловий рік» (1982), «Третя спроба» (1983), «Присягаю Дніпром!» (1985), «Срібне весілля» (1986), «Точний час» (1990), «На світанку роси» (1996), «Княжа Лука» (1999), «Пшеничний годинник» (2005). Окремою книжкою вийшла також лірична трагедія «Коридор» (2009).

Своїм високим поетичним словом Петро Перебийніс намагається очистити людей від скверни буденщини, вселити віру у торжество правди і справедливості. Поет закликає народ «не захлинутися намулом», що виповзає з усіх щілин сьогоднішнього нашого життя. Суворий і мовчазний у житті, Петро Перебийніс ніжний і тривожний у творчості. Найкраще сказав про П.Перебийноса побратим по перу Іван Драч: «Перебийноса знаю ціле життя. Вражає і вражає своєю цільністю, цілеспрямованістю, організованістю. Спершу думав написати і вже був написав: Петро схожий на підбитого птаха. А згодом роздумав. І написав би так: «Петро схожий на птаха, якого намагалися підбити, але він вижив і не здався, і живе». Істинно так! Образно і душевно.



Євген ПШЕНИЧНИЙ
кандидат філологічних наук,
критик, літературознавець

Поет **Петро ПЕРЕБИЙНІС** завітав до редакції журналу.

До вашої уваги пропонуємо розмову з ним **Петра КОНОНЕНКА** та **Тетяни РЕНКЕ**

П.К.: – Як поет та співолова **Міжнародного конкурсу Ви були і учасником урочистостей з нагоди 95-річчя Олесь Терентійовича Гончара. Це вже не перший конкурс і чим він унікальний?**

П.П.: – Це вже шістнадцятий конкурс: шістнадцять років існує, живе і діє ця премія. Вона унікальна, не схожа ні на які інші, це премія, по-перше, міжнародна. Заснували її німецькі меценати: письменниця Тетяна Куштєвська і підприємець Дітер Кареннберг. Цікава передісторія: почалося все навіть не з Тетяни Куштєвської, нашої землячки, а з самого Дітера Кареннберга. Він, виявляється, дуже любить «Прапороносці». Німець любить «Прапороносці»... Він полюбив їх, виявляється, за гуманістичні мотиви.

П.К.: – Так, це твір справді гуманіста-репрезентанта європейської культури на ґрунті національному, українському.

П.П.: – І ще Д. Кареннберг зазначає, що полюбив його за українськість. Йому сподобалися образи людей. Там були не тільки українці, – але він вважає, що цей твір перейнятий гордістю за свій народ. З Тетяною Куштєвською у них

з'явилася ідея. Це було невдовзі, як відійшов Олесь Терентійович. Я просто пишаюсь, що був на її першопочатках разом з Віталієм Абліцовим, Валентиною Данилівною Гончар. Ми це починали. Треба було, по-перше, статут прийняти, треба було цю премію показати людям. І це робилося. Ми залучили народного художника, академіка Василя Пирогвайського, який створив такі гарні дипломи з портретом Олесь Терентійовича. Це має молодіжний підтекст, бо цю премію присуджують молодим учасникам до 30 років.

І ми поринули у цю добру творчу стихію. Проводили певну організаторську роботу – давали оголошення в засоби масової інформації, звернулися до обласних письменницьких організацій, – і до нас почали надходити твори з міст і сіл, районних містечок, з Києва, звичайно, з Київщини. Було взято курс, що ця премія має бути максимум об'єктивною. Ми працюємо тільки з творами, і коли вже творам присуджують відзнаки, зв'язуємося з авторами. Вони приїжджають, – ми їх вперше бачимо. Ви прекрасно це знаєте, Петре Петровичу, бо за шістнадцять років цю премію не раз тримали

в руках. Які прекрасні були і цього року твори. Виявляється, що і в селах є хороша література: вона там нуртується, там її джерела – і це правда. І кожного «раунду», кожного року у нас були твори з міст, були лауреати з міст; ми видали дві книжки творів про самих лауреатів і взагалі про премію, де надали слово нашим меценатам. Ці книжки ми вручаємо з відзнаками. Валентина Данилівна завжди якісь подарунки вручає. Хочу підкреслити, що ця премія у грошовому виразі досить скромна.

П.К.: – Занадто скромна.

П.П.: – Хоча у нас був якийсь заступник міністра, він клявся щось зробити... А німці не шкодують грошей на відзначення. І ми в цьому відношенні вдячні їм. Ми розуміємо, що головне – не грошова відзнака, але все-таки премія мусить мати і якийсь матеріальний еквівалент.

Т.Р.: – Підтримка молодих талантів має бути і професійна, і моральна, і духовна, але і матеріальна. Щоб осмислити і написати твір, це потребує великої внутрішньої роботи і витрати сил. І тому така підтримка – цілком нормальна і необхідна.

П.П.: – А за жанри я хочу сказати: проза – це романи і повісті, мала проза – це оповідання, новели; поезія; літературознавчий твір, обов'язково присвячений творчості Олеса Гончара, і публіцистика. І ще є заохочувальна премія, до якої долучився Фонд ім. Олеса Гончара, який очолював тривалий час Петро Тронько, а тепер очолює онук Івана Яковича Франка – Роланд Тарасович. Фонд вручає грамоти, відзнаки. Цього року вручив відзнаку не лише молодому, рано загибшому поету, родом із Василькова, а і його матері – почесну медаль цього Фонду. Це було досить зворушливо. Цього року було трохи менше великих творів, а торік – понад сто подань. Серед них десь понад два десятки романів, і всі вони заслуговують на відзнаку. Досить цікавий позитивний момент: зараз більше прозаїків, ніж поетів. Це ознака нашого часу, і молоді прозаїки проникають у такі несподівані шари життя, що ми, старші люди, цього вже не помічаємо, а вони це бачать, так образно відтворюють, що просто дивуєшся. Ось, наприклад, одна молода жінка із Харкова написала роман про любов, але завершується він взагалі дивовижно. У головної героїні виявили рак, коли вона якраз була вагітна. «Ні, я дитини не позбудуся»: виявляється, на матір зійшла Божа благодать, і хвороба відступила – це фантастика, може, якимось проникненням у щось невідоме. Можливо, справді є якісь виходи, і на це вплинув поділ цих клітин – така природа речей.

Т.Р.: – А де друкуються ці твори?

П.П.: – Це складніше: ми не маємо можливості їх видавати, але друкуємо окремі уривки в цих двох книжках, колективних збірниках. Ну, і, звичайно, «пробиваємо» це у журналах, зокрема у журналі «Київ» та інших. І – що дуже важливо – майже всі вони стають членами Національної спілки письменників України. І це не натяжка – це талановиті люди. Дуже виважуємо, а потім визначаємо: по одному має бути в кожній номінації, – якщо не виходить, мусимо брати і двох, і трьох. Це премія справді, хоча наголосити, особлива і дуже об'єктивна.

Т.Р.: – Можливо, ми інколи зможемо друкувати уривки з цих творів у журналі «Українознавство», тобто підтримати молодих.

П.К.: – Ми ж проводимо щороку конкурс юних українознавців. Минулого року

було дев'ятсот п'ятдесят чотири роботи, цього року – шістсот дев'яносто сім з усієї України, із зарубіжжя. У журналі «Українознавство» даємо кращі з них, чого нам не поєднати сторінки. Деякі твори з нашого конкурсу і ті, що брали участь у Гончарівському конкурсі. Треба відзначити, що Віталій Абліцов і причетний до зародження цього конкурсу, але він веде діалог через океан: це справді бачення по-справжньому Гончарового – Планета, Людина і Світ, Світ в Людині. У творах якою мірою знаходить відлуння оте Гончарівське начало?

П.П.: – Якщо говорити про цей конкурс, ті, що не відчувають Гончарівського начала, не надсилають своїх творів, а надсилають зовсім інші люди, які вловлюють, що це – їхнє. Але цікаво, що це модерні поети, бо прозаїки трохи менше потяглися до нашого конкурсу, і ми хочемо це підтримуємо. Ось, наприклад, у Мирослава Лаюка із Києво-Могилянської академії (я багато його читав) раптом знаходжу такий образ: «горло трембіти як чорна дірка в Космосі». Та це геніальний образ, і таких образів у нього дуже багато. Бували у нас суперечки щодо нього, один рік він навіть не пройшов, але я перейнявся цим модерним. Гончарівський дух там є. Дочка Герасим'юка, теж пригадуєте, чудова поетеса.

П.К.: – Гени.

П.П.: – Тут не гени, тут дещо інше: обдарований талант, у неї якийсь такий ритм поезії. Як штормові прибіїні хвилі йдуть: «я іду... я намагаюся не наступати на хрущів... весна» – це теж модерн. «Я теж намагаюся не наступати на хрущів, але я задумуюсь, дивлюсь на небо... Я наступаю і чую, як це не хрущ тріщить, це кістки мої тріщать». Ви уявляєте, які це теми, які це поетичні образи – цей хрущ – комаха, але як воно космічно все так озвучено. І така вона вся, тут уже народився талант.

П.К.: – Я маю на увазі талант, який іде від Герасим'юків.

П.П.: – Але народився він відокремлено. У мене складається таке враження, що талант народжується на перетині якихось космічних полів, космічних орбіт. Я спостерігав, наприклад, що дуже багато у певних гороскопах, над якими працювало людство, за кожним знаком стоїть якийсь узагальнення, щось таке, що властиве цьому знаку. Тому я дивлюся на це саме так: це якимось космічне явище: вона народилася на якихось невідомих нам орбітах.

П.К.: – Так це ж багатівікова традиція – спостереження за планетами: зв'язок Землі і Неба, Людини і Всесвіту, – і тоді характер... Це прийшло на світ покоління інтелектуалів, у яких могутня сила почуття, емоційного, але вона вже справді у формах сучасних, космічних.

П.П.: – І покоління, яке вже має волю! І волю воно використовує так, як треба, бо воля дає нам високі зразки.

П.К.: – Петре Мойсейовичу, та без волі не проросте й конвалія... Так і людина не стає одразу особистістю. І наукові відкриття приходять пізніше, ніж ті, що у поезії. Вона йде попереду, вона осяває, бо це глибини від життя космічного.

П.П.: – Якось таємнича, що потім проростає у науці.

П.К.: – От, Петре Мойсейовичу, ми вже й перейшли до цієї теми... Лауреат Шевченківської премії – Вас було вже оцінено за

багато десятків років Вашої праці. Солідної, крім того, що державно виваженої, але винятково благородної. Над чим ваша душа сьогодні працює?

П.П.: – Моя душа намагається абстрагуватися від усього минушого, від усього плінного, від усього модно-перехідного над чимось. Я навіть скажу високими словами: навіть над чимось вічним. Ми зараз у віці такому, що, мабуть, треба; але я особисто про себе скажу: це зовсім не те, що колись у радянські часи казали, відірвався від життя.

П.К.: – «Втеча від дійсності».

П.П.: – Втеча від дійсності – це не те. Ви знаєте, що такі натури, як я, ніколи не втікали від життя. Але є те, що ми називаємо життям, і є період для душі, для польоту думки, і в цьому плані недаремно зачепили, що таке талант, чи це космічне, чи це якесь інше явище. Багато над цим завжди думаєш, але знову ж таки, щоб уречевлити те, над чим думаєш, намагаєшся записати щось у записник, щось фіксуєш, можливо, воно десь знадобиться, але все-таки все повертається до людей, насамперед до близьких. Батько, мати, попередники... Я пишуноса, що я прямий нащадок Максима Перебийноса-Кривоноса, – і це не я почав, мене почали.

Дідусь розказував мені багато, він такий начитаний був. І я знаю, що він не Кривонос, а Перебийніс. Це поляки придумали йому таке псевдо.

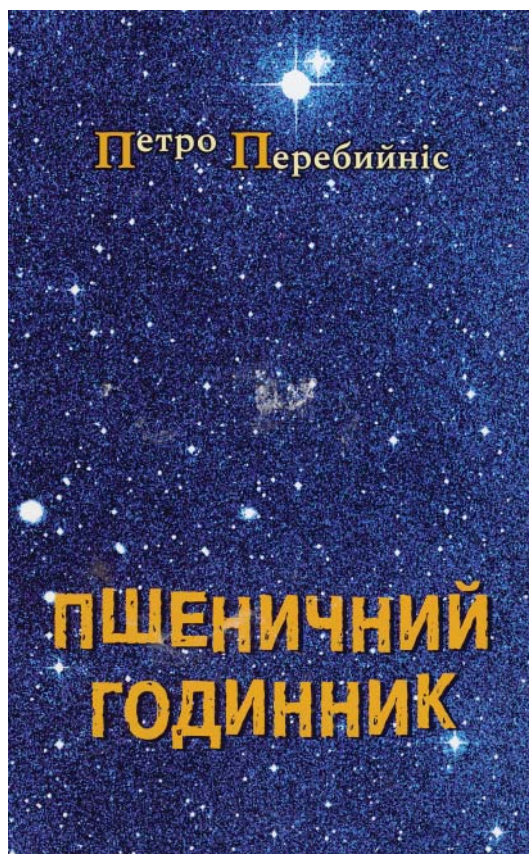
Він, все-таки, не Кривонос, а Перебийніс. Я коли зараз беру реєстр Війська Запорозького, то там бачу, що це одна гілка була. Тобто всі ми Перебийноси, а їх не так багато, я завжди це досліджував. І оце проникнення в глибини родоводу – це теж космічна ознака. Коли над всім цим задумуєшся, то стаєш не самотнім...

П.К.: – **Якщо ми не усвідомимо, що таке наша земля і що таке наше небо; а Скворода і Шевченко, Франко і Леся Українка і так – до Гончара. Лауреат Шевченківської премії – Петро Перебийніс. Сьогодні його роздуми, скажімо, на тему літератури і культури?..**

П.П.: – Прірва: власне, між літературою і самою культурою – велика прірва. Література, незважаючи ні на що, живе, ми ж переконалися в цьому у всіх наших конкурсах, і добра література, вона з такою якоюсь європейською одежею, але закоріненна у всьому нашому.

П.К.: – **Бо не вмирає ж душа наша!..**

П.П.: – А культура... якщо в загальному плані говорити, справа не в тому, що культуру не підтримують. Культуру не підтримували і в минулі часи, за великим рахунком, але підтримували найкраще, а зараз все навпаки: підтримується все гірше, як правило. А краще або саме пробивається, або взагалі не може пробитися – це ж таки правда, і щось мене вже непокоїть сьогодні оце телебачення, радіо, театр, який ледве виживає, я не хочу нічого закидати, тільки на іноземному корені. Ніби нема в нас нічого класичного, сучасного. А чого театр живе сьогодні тільки іноземним? Та тому, що це, може, пов'язано з якимись матеріальними речами, може, це пов'язано з віянням моди. Ми колись переживали, що це в старій імперії – Росії – заповітали перед французами, а перед ким ми зараз запобігаємо – та перед усім світом!..



П.К.: – **Глобалізація...**

П.П.: – Ми боялися російських вивісок, а які нині вивіски: йдеш містом, а думаєш, що ти ніби за кордоном. Нічого ж не змінилося, – а навпаки. Все це запобігання, вся ця якась культура – безкультурна пустота, порожнеча. Не тільки все це робиться тому, щоб зникло все національне, суто наше, традиційне, а ще й тому, що люди йдуть за модою, дивляться, де легше пройти. І ці молоді люди себе «розкручують» на якихось таких регістрах, які подобаються комусь, якійсь системі. І ця система настійно викачує повітря з культурного простору, ми стаємо якимись безповітряними, в цьому просторі задихаємося. Не знаю, до якого часу воно має тривати?

Т.Р.: – **Інтимна лірика, громадянська поезія... Але у Вас воно якось все переплелось. Це риса, яка вирізняє Вас серед інших поетів.**

П.П.: – Досить приємно, що ви це помітили. Справді, поезія має бути інтимною, все має іти від інтимнішого, а інше десь прочитається...

І якщо це все так, то я можу сказати, що я на правильному шляху.

Т.Р.: – **На обкладинці Вашої книжки зоряне небо...**

П.П.: – Це справжнє фото космосу. Я люблю космос, багато про нього читав, я колишній авіатор, стрибав багато з парашутом. І це моя стихія. І якщо говорити про стихії, то їх у мене три: поезія, музика, я великий меломан, усі симфонії світу маю без винятку і слухаю періодично. І – Небо, Космос...

Т.Р.: – **Бажаємо Вам, щоб на небосхилі Вашої творчості ще з'явилося багато зірочок – Ваших поезій.**

Вірші Петра Перебийноса

«До яблуні навшпиньки підійшла...»

До яблуні навшпиньки підійшла
в тонкій сорочці з місячного сяйва.
Світилася у німбі круг чола,
в косі яскріли зорі кучеряві.

У подуві терпкого вітереця
дрімливо райська яблуня рипіла.
З небес над білим обрієм лиця
звисало важко яблуко доспіле.

Все нижче нахилилося воно
і чарами нічними полонило.
Крізь місячне прозоре полотно
висвічували перса пологливі.

«Ах, як вона цвіла, чарівна квітка...»

Ах, як вона цвіла, чарівна квітка!
Наперекір вітрам усім – цвіла,
обманута, посаджена у клітку
засушливого затишку й тепла.

Є квіти, схожі вдачею на листя.
Не раз мені стрічалися вони,
не раз буяли, соками налиті,
і вдалеч відлітали восени.

А ця – цвіла у затишку безводнім.
Цвіла, хоч насувалася імла.
Парило квітку сонце з небозводу.
Коріння сохло, а вона цвіла.

Ах, так вона цвіла, мов це востаннє,
мов нацвістись хотіла за листки...
І не спалив я спраглими устами
довірливі, чутливі пелюстки.

«У вічність ідуть ветерани війни...»

У вічність ідуть ветерани війни,
між нас їх все менше і менше.
Несуть заміновані болі вони,
від ран у санбатах не вмерши.

Вогонь перехресний знемоги і ран
все ближче...
І час той настане,
коли на плакаті один ветеран
залишиться з нами.
Останній...

Цвіте над солдатом вінок сивини,
горить під солдатом дорога.

Він з боєм відходить
у пам'ять війни...

Спішімо, спішімо
до нього.

«Я прийшов у світ цей ненадовго...»

Я прийшов у світ цей ненадовго,
Я спішу прожити рік за два.
Вдаль мені висвічує дорогу
невгасима днина світлова.

З нічю я миритися не хочу,
поки світла морок не відтяв.
Хай проміння б'є у сонні очі!
Світлом вимірюється життя.

Хай світило серця не остигне.
Люди! Скільки сонця навкруги!
Розсуває кожна світлоднина
світлового року береги.

Не зімкну запалені повіки!
Рву пітьму! Ми люди – не кроти.
За порогом сонячного віку
Вистачить нічної чорноти.

Люди! На судилось мати очі,
щоб не гасла днина бунтівна.
Більше сонця!
Рве пітьму пророчо
світлового року дивина.

«Зоря України»

На обрії Києва сходить вишнева зоря.
Зринають у небо мостів розтуманені
брови.
Пробоєм Славути гримлять океани-моря,
і дивиться Київ на себе у води дніпрові.

Де славою предків історія снить кам'яна,
де кованим золотом сяють високі собори –
там Києву щемно болить арсенальська
стіна,
у спомині хвої мовчать обеліски суворі.

Скресає пресований час у граніті дзвінком,
палає веселка на схрещенні грому і тиші.
Вітрило далеких віків, богатирських віків
замислений Кий над живою водою колише.

Ведуть до зеленого Києва братні мости,

сплелись перевеслом стежини, орбіти і траси.
З роси та води нам довіку, братове, рости,
вітає Дніпро вас калиновим словом Тараса!

Тече до нащадків, хлюпоче невпинна вода,
і землю чатують мережки тополь
вітровійних.

На обрії Києва сходить зоря молода,
горить над степами вишнева зоря України.

«Фронтний привіт»

Не всихає дерево родинне.
Син росте. І я ще поживу...
Бережу реліквію єдину –
батькову світлину фротову.
Бережу старе, зелене фото,
злучене тротилом і свинцем,
і печуть слова:

«Привіт із фронту!»
писані хімічним олівцем.
Може, поза батькова невдала:
сумовита зморшка на брові,
поспіхом пришпилені медалі,
зім'яті погони польові.
Але пам'ять іншого не хоче.
Світяться тужливо з даліни
батькові невиболені очі
відблиском великої війни.
Бережу я пам'ятну світлину.
А настане край моїм трудам –
я свою реліквію родинну
синові у спадок передам.
Не столочать правнуки уперті
забуття обпалену траву.
Понесуть вони, як естафету,
батькову світлину фротову.
Не змогла солдата побороти
та війна тротилом і свинцем.
І живуть слова:
«Привіт із фронту!»
Писані хімічним олівцем.

«Щастя»

Росинка дніпрового неба
і коси твої вдалині...
А більше нічого не треба
для повного щастя мені.

Усе відлетіло в минуле,
сльозою розлуки скло.

І подихом руги війнуло
твое світанкове тепло.

Стоїш ти збентежена, боса,
і ранній туман сивини
колише у заспаних косах
твої розполохані сні.

У безвісті неба чужого
шукав я зірницю свою,
спішив я...

Не треба нічого
мені у земному раю.

Єдиного в долі прохаю:
хай кожного ранку встає
над обрієм рідного краю
щасливе обличчя твоє.

«Рідна мова»

Рідна мова, зелена діброва!
Чую пісню твою молоду.
Золотими зірницями слова
ти цвітеш у братерськiм саду.
Все бувало: несито і ласо
двоголовий хижак позирав.
Кров'ю, мово, навiк запеклася
ти на гнiвних устах Кобзаря.
Рідна мово, росту я крiзь тебе,
крiзь родовища дум і краси.
Я курганом стою серед степу
десь на грані сльози і роси.
Я прошитий травною густою,
я промитий Дніпром до кісток.
Рідна мово, без тебе ніхто я,
мов підрізаний вітром листок.
Рідна мово, я слова не зраджу,
вірю в силу і правду твою.
Ти – надія моя і розрада,
кумачеве крило у бою.
Я повітря вдихаю з тобою,
усміхаюся днем голубим.
Я земною твоєю любов'ю
мудрі всесвіти мов полюбив.
Над усякі погорди, негоди
ти віщуєш весну і тепло.
Ти безсмертна, як совість народу,
як братерства лунке джерело.
Чую пісню твою коліскову
і на свято до тебе іду.
Квітни, мово, зірницями слова!
Я – листок у твоєму саду.